

Za přírodními zajímavostmi Pozořic

Text a foto: Jan Moravec

Jsou přírodní lokality všeobecně známé, populární, uváděné v každém turistickém průvodci. A jsou místa skrytá, známá mnohdy jen několika místním nadšencům. I ta však mají pozornému návštěvníkovi co ukázat – tím spíše, pokud ho někdo vhodným způsobem upozorní, po čem se má vlastně dívat...

*Pančava čili Panská zahrada –
raďte vstoupit do divočiny*

Právě zpřístupňování a představování méně známých přírodně zajímavých míst je cílem programu Blíž přírodě, který realizuje Český svaz

ochránců přírody za finanční podpory svého generálního partnera, společnosti NET4GAS. Jednu z největších koncentrací lokalit, upravených v rámci tohoto programu, najdeme v okolí Pozořic východně od Brna. „Podepsaná“ je pod nimi místní organizace ČSOP. Pojďme se podívat na dvě, nacházející se přímo v městečku Pozořice.

Dětská rezervace Pančava

První najdeme, vydáme-li se z náměstí ulicí Holubická (jihovýchodním směrem). Vlevo mineme dnes již značně přestavěný areál bývalého panského dvora, vpravo se otevře zajímavý pohled na pozořický kostel a pak už vlevo za několika novými domy zahlédneme tuň obklopenou stromy. Možná, že vám stejně jako mě vypochoďuje v ústrety párek polochoďených březňáček. Jsme na místě. Pančava nás vítá.

Pančava je něco mezi parkem a divočinou. Zvláštní, překvapivá a nutno podotknout, že půvabná kombinace na malinké ploše.

Asi nejvíce na první pohled upoutá skupina bizarních vrb. Jejich kmeny

jsou různě pokroucené, některé se do slova plazí po zemi. Informační tabule prozradí, že právě z kyseliny obsažené v kůře vrby křehké byl v roce 1899 poprvé připraven aspirin. To ale není podstatné. Podstatné je, že jsou krásné. Není proto divu, že v roce 2009 je místní přihlásili do soutěže Strom roku. A že se probojovaly až do finálové dvanáctky.

Druhým nepřehlédnutelným fenoménem je jezírko. Kolem něj a sousedního mokřádku se soustřeďuje většina zdejšího života. Vedle již zmíněných divokých kachen tu lze občas spatřit slípky zelenonohé, téměř pravidelně pak vážky, čolky, skokany, ropuchy a nejrůznější vodní hmyz.

Pančava má zajímavou historií. Pozořice byly v minulosti významným hospodářským centrem

- ▲ Pozořické vrby jsou staré zhruba tři čtvrtě století
- ▼ Ze slavnostního představení informační tabule veřejnosti

Lichtensteinů. K panskému dvoru přiléhala rozsáhlá zahrada, kde měli majitelé ovocný sad a také rybníček k chovu ryb a získávání ledu pro pivovarské sklepy. Ve druhé polovině 20. století však byla většina zahrady vykácena a zastavěna, rybníček se změnil v bažinu, kterou začali občané zavážet nejrůznějšími odpady. Zhruba před deseti lety místní ochránci přírody iniciovali revitalizaci tohoto kousku přírody a také se hned spolu s dětmi z nedaleké školy a z přírodovědného oddílu pustili do práce. Skládka byla zlikvidována, obec zajistila vyhloubení tůň, kolem byly vysazeny stromy a keře, vybudovány lávky, lavičky...

Pojem „dětská rezervace“, který se pro Pančavu často používá, berte s rezervou – samozřejmě nejde o rezervaci ve smyslu zákona. Ale vzhledem k tomu, že děti se na záchraně tohoto koutku přírody velkou měrou podílely (nejen vlastní prací; prezentací fotografií a kreseb oněch „plazících se“ vrb pomohly i k prosazení záměru revitalizace), myslím, že si tenhle titul po právu zaslouží.

A proč Pančava? V tom není úplně jasno. Údajně to vzniklo zkomolením

jména Panská zahrada. Ale v kraji se zároveň říkávalo Pančava divokým skupinkám dětí a tady je to věru dost divoké. Náhoda? Kdo ví...

Pouстка

Druhá lokalita – vrch zvaný Poustka (podle toho, že zde v 18. století žil poustevník) – leží nedaleko. Budeme-li pokračovat Holubickou ulicí ven z městečka, spatříme zalesněné návrší s retranslační věží na vrcholu těsně před tím, než mineme ceduli označující konec obce. Odtud k němu také vede nejpohodlnější přístupová cesta.

Ještě dnes lze vysledovat, že kdysi Poustku obepínala kruhová stromořadí třešní a ořešáků. Jinak zde byly louky a pastviny. Nyní je kopec z velké části zarostlý nejrůznějšími křovinami, mezi nimiž dominuje především brslen a růže šípková. Křovitý porost však není souvislý, mezi keři a stromy jsou dosud zachovány fragmenty luk, a tak je Poustka jako celek velmi zajímavým biotopem řady teplomilnějších druhů květin, hmyzu a také ptáků. Proto byla roku 2000 prohlášena významným krajinným prvkem.

*Dnes zalesněné návrší
Poustka na okraji Pozořic*

Pozoruhodný je tenhle slepencový pahorek i geologicky. Leží doslova na hranici dvou rozsáhlých oblastí budoucích Evropy – hercynského masivu, starého v této části kolem 250 milionů let, a o nějakých 180 milionů let mladší alpsko-karpatské soustavy. Poustka patří svojí geologickou stavbou ještě k hercynskému masivu, který v těchto místech reprezentuje Drahanská vrchovina, ale vše jihozápadním, jižním i východním směrem jsou již Karpaty. V době, kdy Vněkarpatská sníženina byla zalita třetihorním mořem, byl Poustka ostrovem. Konec konců, ostrovem je Poustka svým způsobem i dnes; ostrovem zeleně mezi pozořickou zástavbou a lány kukuřice.

V roce 2010 byla v rámci programu NET4GAS Blíž přírodě na Poustce vybudována krátká naučná stezka. Není nijak značená, ale orientačně není obtížná. První zastávku nalezneme na západním úpatí vrchu a dojdeme k ní, uhneme-li z cesty, po níž přicházíme od silnice, hned za posledními zahradami vpravo. Stezka poté přechází vrchol kopce a po východním úbočí se

vrací zpět. Na trase dlouhé necelý kilometr je pět informačních tabulí věnujících se místní živé i neživé přírodě, historii a vývoji krajiny. Orientaci napomohou plánky umístěné v rohu každé tabule.

Poustka již nenabízí nádherný kruhový výhled, na nějž vzpomínají pamětníci, ale z několika míst se zajímavé dílčí výhledy otvírají i dnes. Od zastávky č. 2 na Pozořice s dominantním kostelem, z vrcholu pak na zalesněné svahy Drahanské vrchoviny a také Vyškovskou branou daleko k východu, za dobré viditelnosti až na Hostýnské vrchy na obzoru.

Duchovním otcem záchranou obou těchto pozoruhodných lokalit, stejně jako mnoha dalších projektů v širokém okolí, byl pozořický učitel, zapálený ochránce přírody a vlastivědný pracovník Mgr. Aleš Tinka. Bohužel již téměř dva roky není mezi námi. Až budete sedět pod vrby u jezírka či se kochat výhledy do kraje, vzpomeňte prosím na člověka, který pomáhal, kde mohl, sám však neunesl tíhu tohoto světa... ■

*Zastavení u naučné stezky
Poustka s výhledem do kraje*